

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/96/2016
Identifikačné číslo spisu: 1111200152
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1111200152.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v spore žalobkyne S. K., bývajúcej v G., zastúpenej JUDr. Milanom Marušinom, advokátom so sídlom v Bratislave, Karloveská 6C, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o 56 666 €, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 19C/1/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. júla 2015 sp.zn. 8Co/127/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 5. októbra 2012 č.k. 19C/1/2011-86 zamietol žalobu o náhradu škody (56 666 €), ktorá jej mala byť spôsobná nesprávnym úradným postupom Generálnej prokuratúry SR, ktorá na podnet žalobkyne nepodala mimoriadne dovolanie voči rozsudku okresného súdu a podnet odložila pre uplynutie jednoročnej lehoty, i keď z tejto lehoty uplynul jeden mesiac. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Podľa záverov súdu prvej inštancie žalobkyňa nepreukázala naplnenie predpokladov potrebných na uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu v zmysle § 3 a nasl. zák.č. 514/2003 Z.z., t.j. existenciu nesprávneho úradného postupu, vznik škody a ani príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom, definovanú ako vzájomný pomer príčiny a následku medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Žalovaná sa pri prerokovaní podnetu riadila príslušnými ustanoveniami zákona o prokuratúre č. 153/2001 Z.z. (§§ 33 až 35), z uvedeného hľadiska nešlo o nesprávny úradný postup. Na podanie mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora (§ 243e a nasl. O.s.p.) nie je právny nárok. Žalobkyňa podnetom napadla právoplatný rozsudok okresného súdu, voči ktorému odvolanie nepodala, pokiaľ tak neurobila z dôvodu spoplatnenia tohto úkonu, mala možnosť požiadať súd o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Žalobkyňa mala dospieť k nesprávnemu výkladu ustanovenia § 372p ods. 1 O.s.p., pre aplikáciu tohto ustanovenia bol rozhodujúci okamih späťvzatia odvolania, v danom prípade sa tak stalo 7. októbra 2008,

t.j. ešte pred účinnosťou príslušnej novely O.s.p. zákonom č. 384/2008 Z.z., a preto účinky späťvzatia odvolania bolo potrebné posudzovať podľa znenia § 221 ods. 1 O.s.p. účinného do 14. októbra 2008.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 21. júla 2015 sp.zn. 8Co/127/2013 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 v spojení s § 421 ods. 1 O.s.p.). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala náhrady škody za nesprávny úradný postup v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Žalobkyňa nepreukázala splnenie zákonom stanovených predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu, a to existenciu nesprávneho úradného postupu, vznik škody a ani príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom. Na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom v zmysle § 243e a nasl. O.s.p. nie je právny nárok. V konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom Generálnej prokuratúry SR pri vybavovaní podnetu na podanie mimoriadneho dovolania možno skúmať len dodržanie zákonom stanoveného postupu pri vybavovaní podnetu v zmysle zákonných ustanovení (zákona č. 153/2001 o prokuratúre), t.j. či bol podnet vybavený v zákonom stanovenej lehote, či bol podávateľ podnetu upovedomený o spôsobe vybavenia podnetu v zákonom stanovenej lehote, či prokurátor prešetril všetky rozhodujúce skutočnosti, pričom nemožno v tomto konaní preskúmať meritórne dôvody nevyhovenia podnetu, a teda ani správnosť posúdenia, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu alebo či boli splnené podmienky na podanie opravného prostriedku - mimoriadneho dovolania. Splnenie uvedených podmienok vyplýva z predložených listín, nesprávna citácia zákona v odpovedi na podnet a prípadné nesprávne posúdenie lehoty na podanie mimoriadneho dovolania nič nemení na tomto závere; na podanie mimoriadneho dovolania nie je právny nárok. Odvolací súd poznamenal, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva nárok na určitý spôsob vybavenia podnetu (resp. sťažnosti), nespokojnosť podávateľky podnetu so spôsobom jeho vybavenia nezakladá nesprávny úradný postup.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolaiteľka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p., t.j. konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolaciemu súdu vyčíta, že tento sa nezaoberal, či odloženie podnetu pre uplynutie jednoročnej lehoty bolo dôvodné, teda, či zo strany žalovanej došlo k správnej aplikácii ustanovenia § 222 ods. 1/ O.s.p., v znení účinnom od 15. októbra 2008 (zák.č. 384/2008 Z.z.). V súvislosti s tým namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a zachovanie jej práv na vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie. Odvolací súd mal podľa žalobkyne možnosť preskúmať potrebné skutočnosti a zistiť, či prokuratúra mala právnu možnosť zamietnuť podnet z dôvodu zmeškania termínu, ak bol dokázateľne podaný v riadnom termíne. Navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Žalobkyňa na toto vyjadrenie nereagovala.

5. Dovolanie bolo podané 20. októbra 2015, pred 1. júlom 2016, za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov. Podľa ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 vete prvej CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti

rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie malo v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie; uvedený záver je plne opodstatnený aj pre Civilný sporový poriadok. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - iba v prípadoch zákonom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľoval konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012 a 8 Cdo 12/2015).

8. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

11. Žalobkyňa dovolaním napadla potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., voči ktorým bolo dovolanie prípustné.

12. Predmetné dovolanie by bolo prípustné len vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd; prípustnosť dovolania preto nevyplýva ani z týchto dôvodov (§ 237 ods. 1 O.s.p.).

13. Žalobkyňa namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočné, nepresvedčivé, nezohľadňujúce predložené dôkazy. Podľa stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods.1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

14. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo

také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Taktiež skutočnosť, že dovolateľka mala na vec odlišný právny názor a že rozhodnutia súdov neboli odôvodnené podľa jej predstáv, nie je dostačujúcou bázou pre tvrdenia o nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí a existencii vady v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O.s.p. V odôvodnení napadnutých rozsudkov súdy citovali ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Žalobu zamietli z dôvodu nenaplnenia (viacerých kumulatívnych) zákonných predpokladov zakladajúcich zodpovednosť za škodu štátu. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že súdy svoje rozhodnutie neodôvodnili spôsobom priečiacim sa zákonu. V danom prípade treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Rozhodnutie odvolacieho súdu umožňuje preskúmať ako, na základe čoho a z akých dôvodov súd rozhodol. Podľa názoru dovolacieho súdu majú odôvodnenia napadnutých rozhodnutí zákonom vyžadované náležitosti (§ 157 ods. 2 O.s.p.), dovolateľka tak neopodstatnene namieta túto vadu konania. Vzhľadom na neprípustnosť dovolania, dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa správnosťou vyslovených právnych záverov.

15. Dovolaťka v dovolacom konaní zastúpená kvalifikovaným zástupcom, namieta existenciu inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Súdom vytýka, že žalobu zamietli neopodstatnene, keď nesprávne právne posúdili otázku uplynutia jednoročnej lehoty na podanie mimoriadneho dovolania a v tejto súvislosti nesprávne vyložili ustanovenie § 222 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 372p ods. 1 O.s.p. Z hľadiska takto uplatnených dovolacích dôvodov (v jadre opierajúcich sa o nesprávne právne posúdenie veci konajúci súdmi) treba uviesť, že dlhodobá rozhodovacia prax dovolacieho súdu vychádza z toho, že pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o uvádzaných dovolacích dôvodov (§241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.) je možné až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o tento prípad ale v prejednávanej veci nešlo (obdobne napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 5 Cdo 27/2016, bod 9; sp.zn. 5 Cdo 104/2016 bod 8, sp.zn. 5 Cdo 78/2016, bod 7,8; sp.zn. 5 Cdo 64/2016, bod 8 a iné). Z uvedeného plynie, že na dovolateľkou uplatnené dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (i keby boli prípadne opodstatnené) dovolací súd nemôže v tomto konaní prihliadať.

16. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že samotné nesprávne právne posúdenie veci alebo založenie rozhodnutia na nesprávnych skutkových zisteniach vecí nezakladalo vadu zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (R 24/2017, R 125/1999, R 42/93, R 37/1993).

17. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne, ktoré bolo podľa právnej úpravy účinné do 30. júna 2016 procesné neprípustné, nevyvolalo v danom prípade účinok umožňujúci dovolaciemu súdu, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozsudku. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 veta druhá CSP neodôvodňuje.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.